

Razvoj tipičnih proizvoda u Severoistočnoj Bosni i Hercegovini i Zlatiborskom okrugu u Srbiji

Development of Typical Products in North East Bosnia and Zlatiborski County in Serbia

dr Miroslav Ivanović
miroslav.ivanovic@rrazlatibor.rs

Sadržaj prezentacije

- Pojam tipičnog proizvoda područja
 - Identifikovani problemi
 - Osnovne informacije o projektu
 - Realizacija projektnih aktivnosti
 - Rezultati projekta

Typični proizvod područja

Pojam tipičnog proizvoda

TIPIČAN PROIZVOD

TRADICIONALAN PROIZVOD

Pojam tipičnog proizvoda

Tipičan proizvod je tradicionalan proizvod – poljoprivredni proizvod, prerađevina od voća ili povrća, stočarski ili zanatski proizvod, koji zadovoljava neki od sledećih kriterijuma:

- proizveden je uz korišćenje specifičnih znanja
- usko je povezan sa određenim geografskim područjem (najmanje jedna faza u procesu proizvodnje, prerade ili pripreme odigrava se na tom području)
- ima tradicionalan karakter sastava proizvoda (specifičnu recepturu ili sredstva za proizvodnju sa određenog geografskog područja)

Tipični proizvodi zavise od klimatskih uslova, prirodnih resursa, tradicije, običaja, istorije. Nakon zaštite i standardizacije proizvodnje tipični proizvodi bi lakše našli put na EU i druga tržišta.

Osnovne informacije o projektu

*Razvoj tipičnih proizvoda u Severoistočnoj Bosni i
Hercegovini i Zlatiborskom okrugu u Srbiji*

Identifikovani problemi

Podrška razvoju tipičnih proizvoda zavisi od stepena njihovog razvoja i kapaciteta institucija koje rukovode njihovim razvojem i zaštitom. Identifikovana su 4 specifična problema čijem rešenju bi projekat trebalo da doprinese:

- ✓ Kapaciteti glavnih proizvođača su mali i potrebna im je podrška stručnjaka za analizu, razumevanje i promovisanje tipičnih proizvoda
- ✓ Proizvođači i institucije ne saraduju dovoljno i potrebna im je podrška u kreiranju zajedničke inicijative i sprovođenje zajedničkih akcija (npr. utvrđivanje lanca vrednosti)
- ✓ Nedostaje promocija i prezentacija na svim nivoima (u celom lancu vrednosti)
- ✓ Valorizacija tipičnih proizvoda nije završena

Osnovne informacije o projektu

- **Program:** Prekogranična saradnja Srbija - Bosna i Hercegovina (IPA 2007/2008)
- **Nosioci projekta:** Udruženje Nezavisni biro za razvoj, Gradačac/Modriča, BiH i Regionalna razvojna agencija Zlatibor d.o.o. Užice, RS
- **Opšti cilj projekta:** zaštita tipičnih proizvoda u ciljanom regionu u skladu sa evropskim standardima i povećanje njihove prodaje
- **Specifični cilj projekta:** učiniti vidljivim proizvode iz SI Bosne iz Zlatiborskog okruga u širem području i omogućiti njihovu zaštitu i širu komercijalizaciju
- **Indikatori uspeha:**
 - Završena valorizacija za 6 započelih i 6 novih tipičnih proizvoda
 - 12 tipičnih proizvoda prezentovano kroz 10 različitih medija i kampanja,
 - 10 proizvođača uključeno u proces zaštite tipičnih proizvoda

Realizacija projektnih aktivnosti

Realizacija projektnih aktivnosti

- Identifikacija tipičnih proizvoda i ključnih zainteresovanih strana (istraživanje, analiza, organizacija skupova za stručnu javnost, proizvođače i ostale ključne aktere radi usaglašavanja stavova i pripreme adekvatnog izveštaja)
- Verifikacija analize (okrugli stolovi i javne prezentacije) i objedinjavanje izveštaja sa listom proizvoda, opisom i analizom. Nakon publikovanja održana je konferencija u BiH na kojoj su prezentovani rezultati.
- Podrška proizvođačima (treninzi, povezivanje sa kreatorima politika, organizacija studijskog putovanja u Hercegovinu). Publikovan vodič za dalji razvoj šest najperspektivnijih tipičnih proizvoda u cilju podizanja svesti o značaju zaštite i standardizacije proizvodnje.
- Završna konferencija na Zlatiboru (predstavljeni ključni akteri razvoja i organizovana izložba 30 odabranih proizvođača putem namenski štampanog promotivnog materijala).

Rezultati projekta

Rezultati projekta

- Izvršena valorizacija tipičnih proizvoda u severo-istočnoj Bosni i Hercegovini i Zlatiborskom okrugu u Srbiji i identifikovane ključne zainteresovane strane za razvoj tipičnih proizvoda
- Valorizacija je realizovana na sledeći način:
 - Sprovedeno istraživanje u 16 opština
 - Polustrukturirani intervjui sa 20 razvojnih aktera, 12 proizvođača, 20 individualaca i predstavnika 16 opština,
 - 4 radionice sa ključnim zainteresovanim stranama sa 40 učesnika
 - Definisane uloge 10 organizacija u procesu razvoja tipičnih proizvoda
 - Kreiranje 2 publikacije o tipičnim proizvodima i njihova distribucija na minimum 100 adresa,
 - Predstavljanje publikacija kroz minimum 10 medija.

Rezultati projekta

- Usaglašeni stavovi ključnih zainteresovanih strana za razvoj tipičnih proizvoda u vezi sa zajedničkim razvojnim ciljevima
- **Indikatori uspešnosti:**
 - Održana 2 okrugla stola sa ključnim zainteresovanim stranama sa 30 učesnika
 - Održane 2 javne rasprave pred 100 građana,
 - Održana jedna regionalna konferencija sa 50 učesnika
 - 6 tipičnih proizvoda identifikovano kao prioritetno u razvoju ,
 - 6 preporuka i 6 zaključaka usaglašeno od strane ključnih zainteresovanih strana
 - 4 zainteresovana subjekta potpisala protokol o saradnji

Rezultati projekta

- Unapređeni kapaciteti institucija koje rade na zaštiti i razvoju tipičnih proizvoda, kao i proizvođača ovih proizvoda
- **Indikatori uspeha:**
 - Održano 8 treninga za 60 proizvođača i 20 predstavnika razvojnih ustanova,
 - 20 proizvođača i subjekata razvoja upoznati sa dobrom praksom u regionu,
 - Kreiran vodič za 6 tipičnih proizvoda i distribuiran na 100 adresa
 - Vodič prezentovan na 10 medija,
 - Održane 2 radionice sa udruženjima proizvođača,
 - Potpisan protokol o saradnji,
 - Kreiran i usvojen zajednički akcioni i marketing plan.

Rezultati projekta

- Tipični proizvodi adekvatno promovisani i prepoznati na nivou regiona i šire
- **Indikatori uspešnosti:**
 - Održana konferencija za 100 učesnika
 - Promovisano 10 razvojnih ustanova
 - Publikovan promotivni materijal za 30 proizvođača
 - 30 proizvođača predstavilo svoje tipične proizvode.

Стање и перспективе
развоја типичних производа у
Златиборском округу

Projekat finansira Komisija EU-a
The Project is funded by the European Union

Izveštaj
o analizi tipičnih proizvoda području sjeveroistočne BiH

Razvoj tipičnih proizvoda u SI BiH i Zlatiborskom okrugu

Septembar 2011. godine

Izveštaj pripremili:

Prof. Dr. Midhat Jašić, redovni profesor

Mr. Sci. Esmir Spahić, dipl. ecc.

Karakteristike područja

Položaj, reljef, klima, voda, stanovništvo, poljoprivreda

Tipični proizvodi područja

Mapiranje i inventar, poljoprivredni proizvodi, gastronomski proizvodi, stari zanati

Korpa ključnih proizvoda

Srbija

Goveđa pršuta, Rakija, Zlatarski sir, Sjenički sir, Užički kajmak, Zlakuška grnčarija

Bosna i Hercegovina

Keranje, Proizvodi od pruda (korpe, sepeti), Grnčarski proizvodi, Obrada drveta rezbarenjem, Jabukov pekmez, Bijeljinski kupus

Oblici intelektualne svojine kao model razvoja tipičnih proizvoda

Turizam i tipični proizvodi

Okvir za dalji razvoj

Ključni problemi i SVOT analiza, preporuke za dalji razvoj

ЗЛАТНИ УКУСИ

Приручник за унапређење производње традиционалних производа

Златиборска говеђа пршута

Златиборски кајмак

Златарски сир

PRIRUČNIK ZA PROIZVOĐAČE TRADICIONALNIH PREHRAMBENIH PROIZVODA

PEKMEZ OD JABUKA

PEKMEZ OD ŠLJIVA

BOSANSKI SUDŽUK

SUHI SIR I SIR IZ ČABRA

Hvala na pažnji!!!